

Školitelský posudek diplomové práce mgr. BORISE ŠALAKA

APELAČNÍ SOUD V LETECH 1749 AŽ 1790 (1850)

Diplomová práce Borise Šalaka mapuje vývoj apelačního soudu v Čechách v období od tereziánských reforem do první poloviny 19. století. Hlavní periodizační mezníky nejsou ovšem ty, jež autor uvádí v titulu své práce, nýbrž daleko spíše data, k nimž se koncentrují nejvýznamnější reformy nebo která představují výrazné změny v kompetenci pražského apelačního soudu: je to rok 1753, kdy byl zřízen druhý apelační soud v českých zemích se sídlem v Brně, a zejména rok 1783, kdy v důsledku josefínské reformy soudnictví změnil tento soud nejen své jméno (na všeobecný apelační soud), ale hlavně svou působnost, a v důsledku toho do jisté míry i povahu (postavení v soudním systému monarchie). Autorem uváděné ohraničující mezníky: totiž léta 1749 (vznik *Oberste Justizstelle* ve Vídni) a 1850 (vznik Vrchního zemského soudu) lze nicméně obhájit tím, že jde o významná data správních dějin. Autor navíc plně respektuje širší vývojový kontext a přehledně shrnuje i starší stav, nejsou tedy ohraničující data žádným dogmatem.

Ačkoliv tématem práce je vývoj významné soudní instituce, jejíž kompetence nutně reflektují dobový právní systém, jde zajisté o práci mezioborovou (právo / správa), především však správně historickou. To určilo i autorovu metodu, kterou je systémová analýza, vždy s následnou přehlednou partií jež popisuje stav a působnost této vrchní odvolací instance. Členění práce je přitom přísně přehledné a symetrické. Po přehledné kapitole o právu a soudnictví následuje kapitola o organizaci apelačního soudu a jejich změnách, dále civilní a trestní působnost soudu, o správě soudnictví v příslušné době a konečně o speciální působnosti soudu jakožto hejtmanství německých lén. Toto schéma se dvakrát opakuje: totiž pro dobu tereziánskou a pro dobu po reformě z roku 1783.

Hlavním pramenem přitom nebyl fond apelační soud (případně nová manipulace), i když ani tyto primární prameny autor neopominul. Vzhledem ke stavu poznání, dosud opřené o několik většinou zastaralých příruček, zvolil Šalak zcela správně návrat k dobové právní literatuře, a to nejen k legislativním kompendiím, ale zejména k dobovým právním sbírkám od Weingartena po první půlku 19. století. Výsledkem je na dobové právní terminologii a dobovém právním myšlení založená, avšak moderně a relativně přehledně (v přehlednosti jsou ovšem určité rezervy) pojatá práce, která může již v tomto stavu posloužit jako neobyčejně užitečná příručka. Důležité přitom je, že autor neustále reflektuje celek soudní správy v příslušném období a správně přitom akcentuje, v čem byla úloha AS jedinečná nejen vzhledem k jeho instančnímu postavení, ale i jako instituce odborné v otázkách jurisprudence, praktického ověřování právních znalostí a kompetencí (zkoušení, dohled) apod.

Užitečné jsou také pasáže o hejtmanství německých lén (obecně v 18. a ještě více 19. století podceňovanému) a – s ohledem na to, že jde o správu, jež vždy také souvisí s diplomatikou – o kanceláři AS.

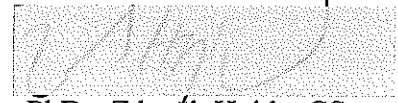
Jeden z obecnějších a velmi důležitých závěrů, k nimž autor došel, je konstatování o relativní modernosti soudu od jeho samého počátku a tím i o silné kontinuitě a odolnosti vůči změnám. Je škoda, že do podobných úvah na poněkud obecnější rovině se autor nepustil častěji.

Po stránce formální splňuje práce všechny náležitosti, v pořádku je i jazyková stránka a celkově pečlivá úprava.

Vzhledem k uvedenému navrhuji práci ohodnotit známkou výborně. Pro případnou publikaci, kterou bych doporučoval, by bylo zapotřebí ještě přehlédnout české překlady německé

(případně latinské) právní terminologie – i když i tady odvedl autor velký kus poctivé práce –
případně doplnit práci slovníčkem právní terminologie.

V Praze 5. února 2011

PhDr. Zdeněk Hojda, CSc.